

KOMPARATIVNA ANALIZA STRUKTURE PRORAČUNSKIH RASHODA PO FUNKCIJSKOJ KLASIFIKACIJI

- Uvodno
- Visina državne potrošnje
- Struktura proračunskih rashoda
- Promjene u strukturi rashoda
- Zaključak

IZDAVAČ

Hrvatska gospodarska komora

ZA IZDAVAČA

Luka Burilović

PRIPREMIO

Sektor za financijske institucije i ekonomske analize

Odjel za makroekonomske analize

tel.: +385 (0)1 4828 373

fax.: +385 (0)1 4561 535

e-mail: makroekonomija@hgk.hr

web: hgk.hr

Zagreb, rujan 2019.

SADRŽAJ

■ Uvodno	4
■ Visina državne potrošnje.....	5
■ Struktura proračunskih rashoda	6
○ Rashodi za opće javne usluge.....	8
○ Rashodi za rekreaciju, kulturu i religiju.....	9
○ Rashodi za socijalnu zaštitu.....	10
○ Rashodi za obrazovanje.....	10
■ Promjene u strukturi rashoda.....	11
■ Zaključak	13

UVODNO

Veličina državne potrošnje izražena udjelom rashoda proračuna opće države u BDP-u važan je pokazatelj stanja gospodarstva i gospodarske strukture zemlje upućujući na to kolika je uloga države u gospodarskom razvoju, ali i koliko se država svojom potrošnjom upliće u razvoj privatnog sektora i rast standarda stanovništva. Veća državna potrošnja u pravilu znači i potrebu za većim proračunskim prihodima, a to za sobom povlači snažnije porezno opterećenje tvrtki i stanovništva, što ograničava mogućnost gospodarskog rasta pod pretpostavkom niže efikasnosti javnog u odnosu na privatni sektor. Često se u literaturi spominje skandinavski model s visokim udjelom državne potrošnje u BDP-u, ali i efikasnim i transparentnim korištenjem proračunskog novca koji rezultira stabilnim i održivim gospodarskim rastom. Ipak, smanjivanje udjela proračunskih rashoda u BDP-u ostaje važan cilj i mjera uspješnosti fiskalne politike svih zemalja koji je često formaliziran u fiskalnim pravilima kojih se proračunska politika treba pridržavati, među kojima se osobito ističe pravilo da proračunski rashodi ne bi trebali rasti brže od BDP-a.

U tom je kontekstu, osim veličine, iznimno važna, a često i presudna, struktura državne potrošnje koja ponajprije ovisi o gospodarskoj i socijalnoj strukturi zemlje, odnosno o potrebama razvoja i financiranja određenih djelatnosti i funkcija socijalne države. Pravilno usmjerena potrošnja države može potaknuti gospodarski rast, ublažiti oscilacije gospodarskog ciklusa i blagotvorno djelovati na rješavanje problema siromaštva, isključenosti i ostalih socijalnih pitanja. Stoga se u nastavku pružaju osnovni komparativni podaci o strukturi državne potrošnje Hrvatske u odnosu na prosječno ostvarenje u zemljama EU 28 te u zemljama sličnih karakteristika (zemlje EU 10¹). Analizu ograničava činjenica da se podaci prema funkcijskoj klasifikaciji državne potrošnje objavljuju s određenim kašnjenjem u odnosu na ostale proračunske podatke, pa su tako trenutno posljednji raspoloživi podaci o rashodima države prema funkcijama odnose na 2017. godinu, dok je većina ostalih relevantnih podataka o proračunu opće države dostupna i za 2018. godinu.

¹ Zemlje EU 10 su: Bugarska, Rumunjska, Češka, Slovačka, Poljska, Mađarska, Litva, Latvija, Estonija i Slovenija

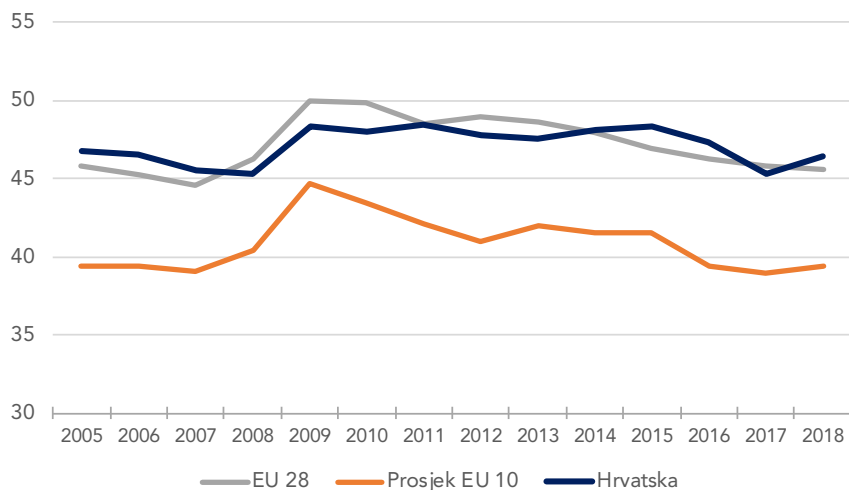
1. VISINA DRŽAVNE POTROŠNJE

Visina državne potrošnje povezana je s veličinom uloge države u gospodarskom i socijalnom razvoju zemlje te sa stupnjem razvijenosti zemlje. U okviru Europske unije najviši su udio rashoda proračuna opće države u BDP-u u 2018. godini, koji se kretao na razini od oko 50% i više, imale Švedska, Danska, Belgija, Finska i Francuska (koja je imala najviši udio od 56,0%). S druge strane, najmanji udio državne potrošnje (35% i manje BDP-a) zabilježen je u Irskoj (25,7% BDP-a), Litvi, Bugarskoj i Rumunjskoj. Pritom su sve zemlje EU 10, izuzev Mađarske, imale udio rashoda opće države u BDP-u niži od prosječnog u Europskoj uniji koji je iznosio 45,6%. Hrvatska se pozicionirala kao prva zemlja iznad prosječnog ostvarenja EU 28 s razinom od 46,4%. Očito je da je državna potrošnja u Hrvatskoj visoka i trenutno se nalazi na razini koja je 0,8 postotnih bodova viša od prosječne u zemljama EU 28 te čak sedam postotnih bodova viša od prosjeka sličnih zemalja EU 10. To upozorava na činjenicu da je potrošnja opće države u Hrvatskoj predimenzionirana u odnosu na stupanj razvijenosti zemlje (prema BDP-u po stanovniku po paritetu kupovne moći Hrvatska se u 2018. godini nalazila na 63% prosjeka EU 28, po čemu je bila bolje plasirana samo od Bugarske), što ograničavajuće djeluje na razvojne mogućnosti i upozorava na potrebu provedbe reformi povezanih s efikasnošću korisnika rashodne strane proračuna.

Udio rashoda proračuna opće države u BDP-u u Hrvatskoj veći je od prosječnog u EU 28 te veći nego u svim zemljama EU 10 izuzev Mađarske. Zabrinjava što je prošle godine zaustavljena tendencija njegova smanjivanja.

Na kretanje razine državne potrošnje snažno je utjecala svjetska gospodarska kriza tijekom koje su države proračunskim izdacima intervenirale radi ublažavanja posljedica krize u bankarskom sektoru, najpogođenijim proizvodnim sektorima te socijalno ugroženom dijelu stanovništva, pri čemu se udio državne potrošnje povećao na razini prosjeka zemalja EU 28 s pretkriznih oko 45% BDP-a na 50% BDP-a u 2009. godini. Nakon toga udio rashoda opće države u BDP-u postupno pada prema pretkriznim razinama, pa je tako taj udio na razini EU 28 u 2018. godini bio 0,2 postotna boda manji nego u prethodnoj godini i 0,6 postotnih bodova manji nego u 2008. godini. Slično se dogodilo i u zemljama EU 10 u kojima je udio državne potrošnje u BDP-u povećan s pretkriznih oko 40% na maksimalnih 44,6% u 2009., nakon čega se postupno smanjuje. Situacija u Hrvatskoj donekle je slijedila navedeni obrazac povećavajući pretkriznu razinu državne potrošnje s nešto više od 45% na više od 48% BDP-a u kriznom razdoblju, ali je u Hrvatskoj, zbog nesnalaženja u početnim godinama krize, smanjenje relativne razine državne potrošnje vidljivo tek od 2016. godine. Međutim, unatoč iznimno dobrim rezultatima fiskalne konsolidacije u posljednjim godinama, ipak je udio državne potrošnje u BDP-u u 2018. godini bio za 1,1 postotni bod veći nego prethodne godine, što upućuje na potrebu snažnijeg preusmjerenja napora u fiskalnoj konsolidaciji s prihodne na rashodnu stranu proračuna.

► Udio proračunskih rashoda u BDP-u, u %

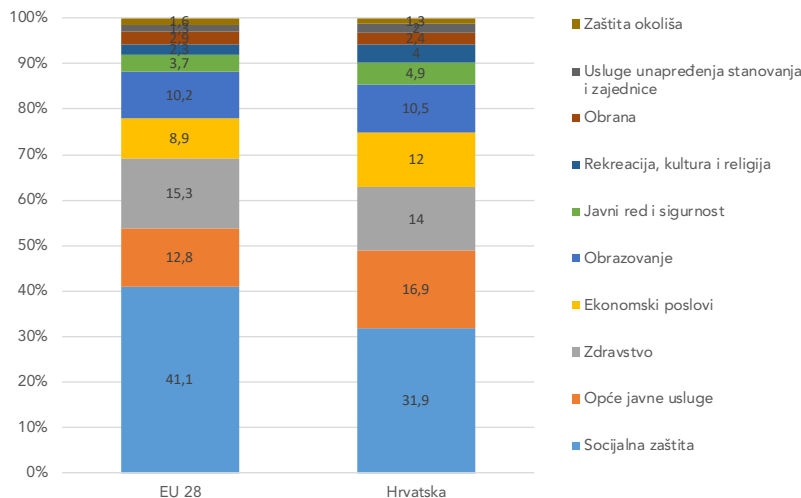

Izvor: Eurostat; obrada: HGK

2. STRUKTURA PRORAČUNSKIH RASHODA

Funkcijska struktura rashoda proračuna opće države u okviru statističkog praćenja u Europskoj uniji dijeli se na deset glavnih funkcija. Pritom se glavnina rashoda odnosi na područje socijalne zaštite, općih javnih usluga i zdravstva, na koja se obično odnosi oko 60% – 70% ukupnih proračunskih rashoda. Dodaju li se tim rashodima rashodi za ekonomske poslove ili rashodi za obrazovanje koji su, ovisno o zemlji, sljedeći prema visini, tada se na prva četiri po veličini rashoda troši oko $\frac{3}{4}$ ukupnih proračunskih rashoda. Funkcije u koje je Hrvatska u 2017. godini usmjeravala više od deset posto svojih ukupnih proračunskih rashoda su socijalna zaštita (31,9%), opće javne usluge (16,9%), zdravstvo (14,0%), ekonomski poslovi (12,0%) i obrazovanje (10,5%). U odnosu na prosjek europskih zemalja Hrvatska znatno više odvaja za opće javne usluge (funkcioniranje državnog aparata) i za ekonomske poslove (intervencije u gospodarstvo), a znatno zaostaje u udjelu rashoda za socijalnu zaštitu. Uz to je i redoslijed prema visini ulaganja u Hrvatskoj i EU 28 različit jer se u Hrvatskoj više ulaže u opće javne usluge nego u zdravstvo (u EU je obrnuto), više se ulaže u ekonomske poslove nego u obrazovanje (u EU je obrnuto) i više se ulaže u rekreaciju, kulturu i religiju nego u obranu (u EU 28 je obrnuto). Kada je riječ o razlici u strukturi rashoda između Hrvatske i zemalja EU 10, odstupanja su znatno manja, a redoslijed izdataka je gotovo identičan, izuzev kod rashoda za opće javne usluge jer zemlje EU 10 znatno manji dio sredstava troše za opće javne usluge pa se ti izdaci nalaze tek na petom mjestu prema veličini izdataka (u Hrvatskoj su na drugom mjestu). Odnosno, kada se uspoređi struktura trošenja proračunskih sredstava u Hrvatskoj i prosjek zemalja EU 10, tada je udio izdataka u Hrvatskoj za opće javne usluge za 5,1 postotni bod viši nego u EU 10, a istodobno je znatnije manji udio izdataka za socijalnu zaštitu (za 2,3 postotna boda), izdataka za obrazovanje (za 1,5 postotnih bodova) i izdataka za obranu (za 1,2 postotna boda).

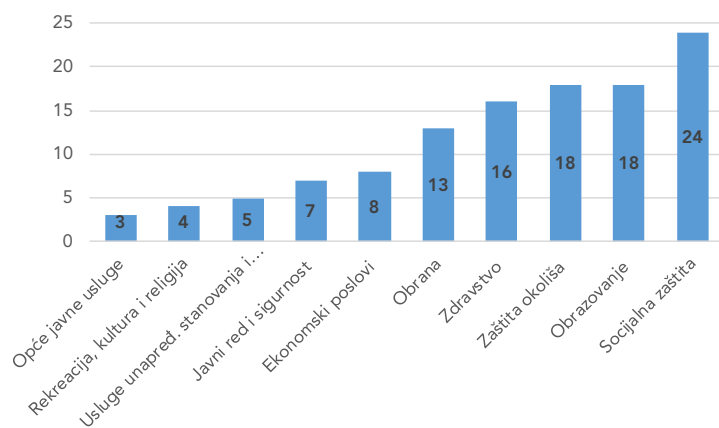
► Udio proračunskih rashoda u BDP-u, u %

Izvor: Eurostat; obrada: HGK

Ako se zemlje EU 28 rangiraju prema udjelu trošenja sredstava za pojedine funkcije u ukupnim proračunskim rashodima, tada je Hrvatska najlošije pozicionirana prema izdvajanjima za socijalnu zaštitu (na 24. mjestu) te za obrazovanje i zaštitu okoliša (na 19. mjestu). S druge strane, Hrvatska je treća zemlja unutar EU 28 prema udjelu trošenja sredstava za opće javne poslove te četvrta zemlja prema udjelu troškova za unapređenje stanovanja i zajednica te za rekreaciju, kulturu i religiju u ukupnim proračunskim izdacima. Najlošija je pozicija prema udjelu izdvajanja za socijalnu zaštitu u ukupnim izdvajanjima ponajprije rezultat niskog udjela izdvajanja povezanih sa socijalnom isključenošću (28. mjesto), stanovanjem (25. mjesto), bolešću i invalidnošću (20. mjesto), nezaposlenošću (19. mjesto) i starošću (19. mjesto).

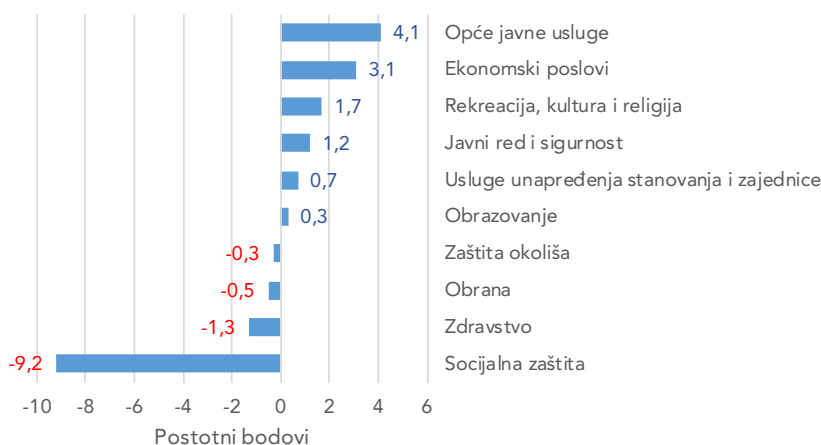
► Rang Hrvatske unutar zemalja EU 28

Izvor: Eurostat; obrada: HGK

U okviru zemalja EU 10 Hrvatska je od svih tih zemalja najviše izdvajala za opće javne usluge u 2017. godini, a istodobno je najlošije bila pozicionirana prema udjelu izdvajanja za obrazovanje i socijalnu zaštitu (7 je zemalja izdvajalo više od Hrvatske) te za obranu, zaštitu okoliša, javni red i sigurnost, u što je šest zemalja EU 10 izdvajalo više od Hrvatske.

► Odstupanje strukture rashoda u Hrvatskoj u odnosu na EU 28, postotni bodovi

Izvor: Eurostat; obrada: HGK

Prema strukturi potrošnje Hrvatska u odnosu na druge slične zemlje znatnije odstupa u potrošnji na opće javne usluge i rekreaciju, kulturu i religiju, gdje prosječno više troši, te u potrošnji usmjerenoj na socijalnu zaštitu i obrazovanje, na što se troši manja proporcija ukupnih proračunskih sredstava od prosjeka drugih zemalja. Stoga se u nastavku nešto detaljnije obrađuju navedena četiri područja.

2.1. RASHODI ZA OPĆE JAVNE USLUGE

Na financiranje općih javnih usluga Hrvatska troši 16,9% ukupnih proračunskih rashoda, što je 7,6% BDP-a, dok je prosjek zemalja Europske unije 12,8% rashoda, odnosno 5,8% BDP-a. Unutar te grupe rashoda u Hrvatskoj se najveći dio odnosi na troškove izvršnih i zakonodavnih tijela, financijskih i fiskalnih poslova te vanjskih poslova (9,2% ukupnih proračunskih rashoda) i na troškove transakcija povezanih s javnim dugom (7,0% ukupnih troškova). Prema udjelu prve navedene grupe rashoda u ukupnim rashodima, koji se zapravo odnose na troškove funkcioniranja državne administracije, Hrvatska je na prvom mjestu među zemljama EU 28 ispred Cipra (9,0% ukupnih troškova), Mađarske (7,5%) i Slovačke (7,4%). Istodobno za financiranje troškova izvršnih i zakonodavnih tijela, financijskih i fiskalnih poslova te vanjskih poslova najmanje izdvajaju Danska (2,6% ukupnih proračunskih rashoda), Finska (2,6%) i Ujedinjeno Kraljevstvo (2,2%). Unutar zemalja EU 10 najmanje za tu namjenu troše Litva i Slovenija (4,7% ukupnih proračunskih rashoda).

Zbog relativno visoke razine javnog duga, koji se unatoč kontinuiranom smanjenju njegova udjela u BDP-u u posljednje četiri godine i dalje nalazi iznad Maastrichtskim kriterijima dozvoljene granice od 60%, visok je udio proračunskih troškova za transakcije povezane s javnim dugom (3,1% BDP-a i 7,0% proračunskih rashoda u 2017. godini). S takvom razinom troškova Hrvatska je pozicionirana na četvrto mjesto među zemljama EU iza Poljske (8,6% ukupnih proračunskih rashoda), Italije (8,2%) i Irske (7,6%). Istodobno najniži udio rashoda povezanih s javnim dugom u ukupnim proračunskim rashodima imaju Švedska (1,1%), Luksemburg (1,0%) i Estonija (0,4%). Trošak transakcija povezanih s javnim dugom u Hrvatskoj viši je od svih zemalja EU 10, među kojima su po udjelu tog troška najbliže Mađarska (6,0%) i Slovenija (5,9% ukupnih proračunskih rashoda).

Hrvatska je prva među zemljama EU 28 prema udjelu troškova izvršnih i zakonodavnih tijela, financijskih i fiskalnih poslova te vanjskih poslova u ukupnim proračunskim troškovima te četvrta prema udjelu troškova povezanih s javnim dugom.

Navedene dvije podgrupe rashoda u Hrvatskoj čine 95,8% ukupnih rashoda za opće javne usluge, pa je utjecaj ostalih podgrupa marginalan.

2.2. RASHODI ZA REKREACIJU, KULTURU I RELIGIJU

Na financiranje rashoda za rekreaciju, kulturu i religiju Hrvatska troši 4,0% ukupnih proračunskih rashoda, što je 1,8% BDP-a, dok je prosjek zemalja Europske unije 2,3% rashoda, odnosno 1,1% BDP-a. Relativno visok rang prema udjelu tih rashoda u ukupnim proračunskim rashodima među zemljama EU (četvrto mjesto iza Mađarske, Estonije i Latvije) Hrvatska zahvaljuje vodećoj poziciji (koju dijeli s Mađarskom) u rashodima za službe emitiranja i izdavanja te za religijske i druge službe zajednice. Pritom za rashode povezane s emitiranjem i izdavaštvom Hrvatska troši 0,8% ukupnih proračunskih rashoda, što je dvostruko više od prosjeka EU 28. Najmanji je udio tih rashoda u proračunskoj potrošnji Grčke, Malte i Švedske.

Za religijske i druge službe zajednice Hrvatska troši 1,3% ukupnih proračunskih rashoda (0,6% BDP-a), dok je prosjek zemalja EU 0,1% BDP-a. Udio navedenih rashoda u ukupnim proračunskim rashodima najveći je u Hrvatskoj i Mađarskoj, potom u Danskoj (0,8%), Cipru, Bugarskoj i Finskoj (0,3%), dok se u ostalim zemljama EU kreće na razini od 0,2% i niže.

Prema rashodima za službe rekreacije i sporta Hrvatska se s 0,3% ukupnih rashoda nalazi na posljednjem mjestu među zemljama EU 28. Pritom je prosjek EU 0,7% ukupnih rashoda, a po tom kriteriju vodeće su Mađarska (2,5%), Estonija (1,4%) i Luksemburg (1,2%).

Prema udjelu rashoda za službe kulture u ukupnim proračunskim rashodima (1,6%) Hrvatska se pozicionirala na šesto mjesto među zemljama EU 28 (čiji je prosjek 1,0%), ali i blizu dna među zemljama EU 10 jer unutar njih manje za tu namjenu izdvajaju samo Slovenija i Češka (1,5%).

2.3. RASHODI ZA SOCIJALNU ZAŠTITU

Na troškove socijalne zaštite Hrvatska troši 31,9% ukupnih proračunskih rashoda, što je 14,3% BDP-a, dok je prosjek zemalja Europske unije 41,1% rashoda, odnosno 18,8% BDP-a. Unutar te grupe rashoda u Hrvatskoj se najveći dio odnosi na troškove povezane sa starošću (18,4% ukupnih proračunskih rashoda), bolešću i invaliditetom (4,4% rashoda) te obitelji i djecom (3,9%). U okviru prosjeka zemalja EU 28 u odnosu na Hrvatsku viši je udio troškova povezanih sa starošću (22,1% ukupnih rashoda) te bolešću i invaliditetom (6,0%), a istodobno je niži udio financiranja obitelji i djece (3,8%).

Relativno loš rang Hrvatske među zemljama EU 28 (24. mjesto prema udjelu troškova socijalne zaštite u ukupnim proračunskim rashodima) ponajprije je rezultat lošeg položaja kod socijalne pomoći stanovništvu koja nije obuhvaćena redovnim socijalnim programima (posljednje mjesto) i kod stanovanja (25. mjesto), ali ni prema ostalim pokazateljima Hrvatska ne ulazi među prvih deset zemalja, pa je prema izdavanjima za bolest i invaliditet na 20. mjestu, za starost i za nezaposlenost na 19. mjestu te za obitelj i djecu na 15. mjestu.

2.4. RASHODI ZA OBRAZOVANJE

Proračunski rashodi za obrazovanje u Hrvatskoj čine 10,5% ukupnih proračunskih rashoda, što je 4,7% BDP-a, dok je prosjek zemalja Europske unije 10,2% rashoda, odnosno 4,6% BDP-a. U okviru zemalja EU 10 prosječno se u obrazovanje usmjerava 12,0% ukupnih proračunskih rashoda, pa su u 2017. godini manje od Hrvatske u obrazovanje ulagale samo Bugarska, Slovačka i Rumunjska.

U podgrupi rashoda za obrazovanje Hrvatska je unutar Europske unije najbolje pozicionirana u financiranju predškolskog i osnovnog obrazovanja u koje je 2017. godine usmjereno 5,3% ukupnih proračunskih sredstava, po čemu je bila na šestom mjestu u EU, a u okviru zemalja EU 10 bolje su samo Latvija i Estonija. Hrvatska je relativno dobro pozicionirana i prema ulaganjima u visoku naobrazbu (9. mjesto među zemljama EU 28, a od EU 10 samo su tri zemlje bolje pozicionirane), pri čemu se u tu svrhu troši 2,3% ukupnih proračunskih rashoda.

Za razliku od ulaganja u najniže i najviše stupnjeve obrazovanja, Hrvatska znatno slabije stoji s financiranjem srednjoškolskog i višeg obrazovanja. Pritom u srednjoškolsko obrazovanje ulaže 2,1% proračunskih rashoda, po čemu je najlošija zemlja u Europskoj uniji (prosjeck EU 28 je 4,0%). Nešto je bolje pozicionirana kod ulaganja u poslije srednjoškolsko, ali ne visoko obrazovanje, gdje zauzima 19. mjesto među zemljama Europske unije, dok je unutar EU 10 bolje pozicionirano šest zemalja. Slična je situacija s ulaganjima u obrazovanje koje se ne može definirati po stupnju (Hrvatska je 23. u EU 28, pri čemu je devet zemalja EU 10 bolje od nje) te kod ulaganja u dodatne usluge u obrazovanju, po čemu je 13. u Europskoj uniji (sedam zemalja EU 10 je ispred Hrvatske).

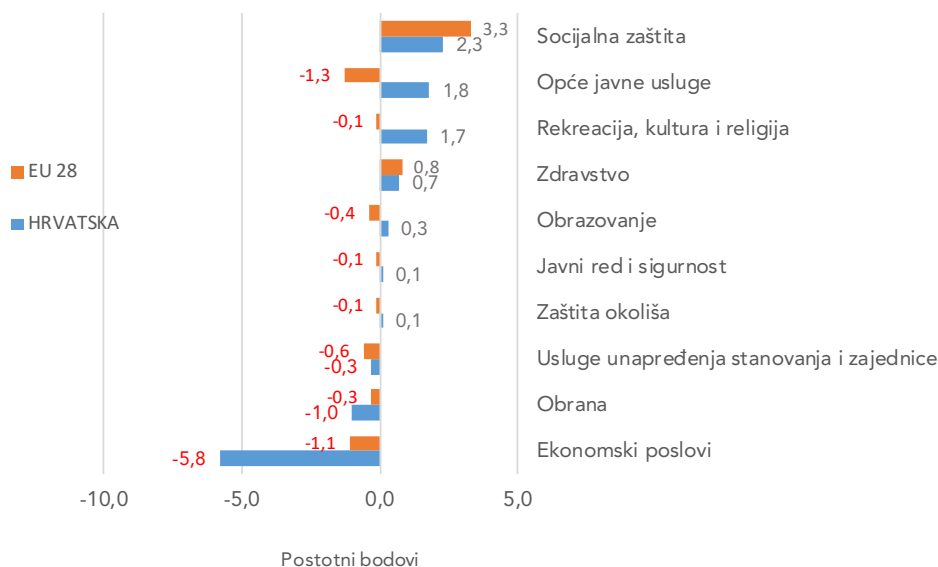
Rashodi za obrazovanje u Hrvatskoj kreću se vrlo blizu prosjeka Europske unije, pri čemu Hrvatska više ulaže u predškolsko i osnovno obrazovanje te u visoko obrazovanje, dok gotovo upola manje od prosjeka Europske unije ulaže u srednjoškolsko obrazovanje.

3. PROMJENE U STRUKTURI RASHODA

Kratkoročne promjene u funkcijskoj strukturi proračunskih rashoda (stanje u 2017. u odnosu na stanje u 2015. godini) na razini prosjeka zemalja EU 28 vrlo su skromne. Udio većine od deset glavnih grupa rashoda u ukupnim proračunskim rashodima stagnira ili se pomaknuo za 0,1 postotni bod naviše ili naniže. Izuzetak su rashodi za socijalnu zaštitu, čiji se udio u ukupnim rashodima povećao za 0,5 postotnih bodova te rashodi za opće javne usluge čiji je udio smanjen za 0,3 postotna boda. Pritom je najviše zemalja (njih 23) povećalo udio rashoda za socijalnu zaštitu, u 19 zemalja povećan je udio rashoda za zdravstvo, a slijedi povećanje udjela rashoda za obranu te za rekreaciju, kulturu i religiju koje se bilježi u 18 zemalja EU. S druge strane, u najviše su zemalja smanjeni udjeli rashoda za opće javne usluge (u 24 zemlje) i za usluge unapređenja stanovanja i zajednice (16 zemalja). Među zemljama izrazitiji su strukturni pomaci zabilježeni u Grčkoj (gdje je udio rashoda za ekonomske poslove u ukupnim rashodima smanjen za 6,2 postotna boda uz povećanje udjela rashoda za zdravstvo za 2,3 postotna boda i za socijalnu zaštitu za 3,1 postotni bod), na Cipru (gdje su smanjeni udjeli za opće javne usluge i za ekonomske poslove za 2,2 postotna boda uz povećanje udjela rashoda za obranu za 2,1 postotni bod) te u Rumunjskoj (gdje je smanjen udio rashoda za ekonomske poslove za 2,1 postotni bod uz porast udjela rashoda za obranu za 2,7 postotnih bodova i rashoda za socijalnu zaštitu za 3,1 postotni bod).

U Hrvatskoj su u promatranim godinama zabilježene promjene udjela svih grupa rashoda u ukupnim rashodima, izuzev kod rashoda za zaštitu okoliša. Najveći porast udjela (za 0,5 postotnih bodova) zabilježen je kod rashoda za zdravstvo, rekreaciju, kulturu i religiju te obrazovanje, dok je istodobno najviše pao udio rashoda za opće javne usluge (za 0,8 postotnih bodova), potom za socijalnu zaštitu (za 0,6 postotnih bodova) te za ekonomske poslove (za 0,4 postotna boda).

► Pomak u strukturi rashoda 2017. u odnosu na 2008. Hrvatske i EU 28, postotni bodovi

Izvor: Eurostat; obrada: HGK

Jasnije tendencije kretanja proračunskih rashoda po funkcijskoj klasifikaciji uočljive su kada se promatra dulje razdoblje. Stoga se u nastavku uspoređuju strukture rashoda u posljednjoj raspoloživoj godini (2017.) u odnosu na stanje u pretkriznoj 2008. godini. Na razini prosjeka zemalja EU 28 u tom su razdoblju povećani jedino udjeli rashoda za socijalnu zaštitu (za 3,3 postotna boda) i za zdravstvo (za 0,8 postotnih bodova), dok su udjeli svih ostalih rashoda smanjeni, pri čemu najviše udjeli rashoda za opće javne usluge (za 1,3 postotna boda) i za ekonomske poslove (za 1,1 postotni bod). Pritom je najveći broj zemalja (njih 26) povećao udio rashoda za socijalnu zaštitu, što je dijelom posljedica učinaka svjetske gospodarske krize. Uz to, u znatnom broju zemalja (19) povećan je udio izdataka za zdravstvo, što se može povezati sa sve izraženijim procesom starenja stanovništva.

Istodobno je u strukturi proračunskih rashoda Hrvatske znatno smanjen udio rashoda za ekonomske poslove (za 5,8 postotnih bodova) uz istodobno izraženije povećanje rashoda za socijalnu zaštitu (za 2,3 postotna boda), za opće javne usluge (za 1,8 postotnih bodova) i za rekreaciju, kulturu i religiju (za 1,7 postotnih bodova).

U razdoblju od 2008. do 2017. Hrvatska se unutar zemalja Europske unije svrstala među prve tri zemlje prema povećanju udjela proračunskih rashoda za rekreaciju, kulturu i religiju te istodobno među prve tri zemlje prema smanjivanju udjela proračunskih rashoda za obranu i za ekonomske poslove.

4. ZAKLJUČAK

Hrvatska je zemlja s visokim udjelom državne potrošnje u BDP-u koji odudara od razine primjerene dosegnutom stupnju gospodarske razvijenosti. Uz to, udio rashoda proračuna opće države u BDP-u posljednjih godina ne pokazuje poželjnu tendenciju smanjivanja, koja je važan preduvjet održivog poreznog rasterećenja tvrtki i stanovništva.

Struktura proračunskih rashoda prema funkcijama države u Hrvatskoj relativno je slična onoj u drugim zemljama EU 10, a znatnije odstupa od prosječne u Europskoj uniji. Riječ je ponajprije o previsokom udjelu rashoda povezanih s općim javnim uslugama, što je dijelom posljedica prevelike i nedovoljno efikasne državne administracije, a dijelom je i rezultat troškova povezanih s visokim javnim dugom. U odnosu na druge zemlje, visok je i udio proračunskih rashoda za rekreaciju, kulturu i religiju pod utjecajem visoke razine izdataka za religijske i druge službe zajednice te za usluge emitiranja i izdavaštva. S druge strane, u odnosu na zemlje Europske unije, manje se troši na socijalnu zaštitu te na obranu. Unutar troškova socijalne zaštite natprosječno je mali udio troškova povezanih sa starošću te bolešću i invaliditetom.

Stoga funkcijska struktura proračunskih rashoda upućuje na to da je uz potrebu smanjivanja udjela proračunske potrošnje u BDP-u važno prilagoditi i strukturu potrošnje novim okolnostima, osobito onim povezanim s demografskim kretanjima i starenjem stanovništva. U takvim okolnostima nameće se potreba učinkovite provedbe dubljih strukturnih reformi povezanih s rashodnom stranom državnog proračuna kako bi se potrošnja svela na prihvatljive okvire i otvorio prostor za porezno rasterećenje i snažniji doprinos proračuna u poticanju gospodarskog rasta.

KRATICE

HGK	Hrvatska gospodarska komora
BDP	Bruto domaći proizvod
EU 28	Europska unija
EU 10	deset zemalja EU: Bugarska, Rumunjska, Češka, Slovačka, Poljska, Mađarska, Litva, Latvija, Estonija, Slovenija

Opće napomene:

Ovu analizu izrađuje i za nju je odgovoran HGK. Informacije, mišljenja, analize i zaključci koji se iznose temelje se na javnim statističkim i ostalim informacijama što potječu iz izvora u čiju se potpunost i točnost HGK pouzdaje, ali za koje ne jamči. Utoliko su informacije, mišljenja, analize i zaključci izneseni u ovoj publikaciji podložni promjenama koje ovise o promjenama izvora informacija te o promjenama koje nastupe od trenutka pisanja teksta do njegovog čitanja. Ova publikacija ili njeni dijelovi ne mogu se kopirati ili bilo kako drukčije reproducirati bez navođenja izvora.

